

Sygn. akt: I C 325/16 upr.

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 października 2016 r.

Sąd Rejonowy w Wąbrzeźnie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Hanna Woźniak
Protokolant:	sekr. sądowy Jagoda Mazur

po rozpoznaniu w dniu 28 października 2016 r. w Wąbrzeźnie

sprawy z powództwa (...) **S.A. w W.**

przeciwko H. M.

o zapłatę

- zasądza od pozwanej H. M. na rzecz powoda (...) SA w W. kwotę 1.029,59 (jeden tysiąc dwadzieścia dziewięć 59/100) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 23 maja 2016 roku do dnia zapłaty;
- w pozostałej części powództwo oddala;
- zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 586,48 (pięćset osiemdziesiąt sześć 48/100) złotych tytułem zwrotu części kosztów procesu;
- wyroкови w pkt. 1 i 3 nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

SSR Hanna Woźniak

Sygn. akt I C 325/16 upr

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. z siedzibą w W. w pozwie z dnia 23 maja 2016r. wniesionym do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie domagał się wydania nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym i zasądzenia od pozwanej H. M. kwoty 1.662,59 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztów procesu. W uzasadnieniu pozwu powód podał, że zawarł z pozwaną umowę pożyczki (stanowiącej kredyt konsumencki) w formie pisemnej, oznaczoną numerem (...). Na mocy tej umowy powód pożyczył pozwanej 1.000,00 złotych, a pozwana zobowiązała się zwrócić tę kwotę wraz z umownymi odsetkami w wysokości stałej stopy oprocentowania 10 % stosunku rocznym, a także opłatą administracyjną w wysokości 15,00 złotych miesięcznie oraz jednorazową opłatą przygotowawczą w wysokości 390,00 złotych, która rozdzielona została proporcjonalnie do liczby rat pożyczki i uiszczana częściowo z każdą ratą w terminach spłaty rat pożyczki. Na dzień wniesienia pozwu zadłużenie pozwanej z tytułu zawartej umowy wynosiło łącznie 1.662,59 zł. Na powyższą kwotę składały się następujące należności: 1.000,00 zł należności głównej, kwota 23,59 zł skapitalizowanych odsetek umownych zwykłych od kwoty kapitału, w wysokości 10% za okres od 18.01.2016r. do dnia 05.05.2016r., kwota 123,00 zł z

tytułu kosztów przygotowania i wysyłki monitu, wezwania do zapłaty oraz ostatecznego wezwania do zapłaty, kwota 75,00 zł z tytułu kosztów przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego oraz opłata przygotowawcza w kwocie 390,00 zł, a także opłata administracyjna w kwocie 45,00 zł. Powód wskazał, że umowa pożyczki została rozwiązana pismem z dnia 21 kwietnia 2016r. za dwutygodniowym wypowiedzeniem z powodu opóźnienia w spłacie zadłużenia przekraczającego 60 dni z dniem 05 maja 2016r., ze skutkiem prawnym natychmiastowej wymagalności wszystkich należności z umowy z dniem 06 maja 2016r. Pozwana nie uiszczała dochodzonej należności.

Postanowieniem referendarza sądowego w Sądzie Rejonowym Lublin – Zachód w Lublinie VI Wydział Cywilny z dnia 07 czerwca 2016r. sprawa ta została przekazana do Sądu Rejonowego w Wąbrzeźnie wobec stwierdzenia braku podstaw do wydania nakazu zapłaty.

Pozwana H. M. nie stawiała się na rozprawę, nie żądała rozpoznania sprawy pod swoją nieobecność i nie zajęła żadnego stanowiska procesowego.

Wobec treści art. 505¹ pkt 1 kpc, niniejsza sprawa została rozpoznawana w postępowaniu uproszczonym.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

w dniu 15 stycznia 2016r. pozwana H. M. zawarła z powodem (...) S.A. z siedzibą w W. pisemną umowę pożyczki numer (...). Kwota pożyczki wynosiła 1.000 złotych i została udzielona na okres 7 miesięcy. Zgodnie z umową pozwana była zobowiązana zwrócić powódce kwotę pożyczki poprzez spłatę rat kapitałowych i odsetek powiększonych o opłatę administracyjną i opłatę przygotowawczą oraz ewentualne koszty dodatkowe w siedmiu miesięcznych ratach. Całkowita kwota do zapłaty przez pozwaną opiewała na 1.528,27 złotych. Wysokość raty kapitałowej wynosiła 142,86 zł, do której doliczano odsetki umowne ze stałą stopą oprocentowania wynoszącą 10 % stosunku rocznym. W związku z zawarciem umowy pozwanej została naliczona opłata przygotowawczą w kwocie 390 zł, która została rozdzielona proporcjonalnie do liczby rat pożyczki i miała być wraz z nimi uiszczana przez pozwaną. W świetle postanowień zawartej umowy opłata przygotowawcza miała obejmować poniesione przez pożyczkodawcę koszty czynności związanych z przygotowaniem umowy pożyczki, na które składały się m.in. koszty obsługi dostarczenia i podpisania umowy u klienta oraz badanie jego zdolności kredytowej. Do każdej raty pożyczki została doliczona również opłata administracyjna w kwocie 15 złotych, która miała pokrywać koszty czynności związanych z zarządzaniem kontem umowy pożyczki, monitorowaniem terminowości obsługi pożyczki, obsługą wniosków klienta, a także usługi contact center oraz wysyłki komunikatów sms. Opłatę administracyjną pozwana miała uiszczać wraz z każdą ratą miesięczną. W świetle pkt 6 zawartej umowy roczna stopa oprocentowania zadłużenia przeterminowanego wynosiła czterokrotność wysokości stopy kredytu lombardowego NBP. W punkcie 13 umowy zastrzeżono, że w przypadku opóźnienia klienta w spłacie rat pożyczki, pożyczkodawca jest uprawniony do podjęcia działań upominawczo – windykacyjnych, których koszt każdorazowo miała ponosić pozwana w wysokości: za przygotowanie i wysyłkę pierwszego monitu – 25 złotych, za przygotowanie i wysyłkę wezwania do zapłaty - 49 złotych, za przygotowanie i wysyłkę ostatecznego wezwania do zapłaty - 49 złotych oraz za przekazanie sprawy do postępowania windykacyjnego - 75 złotych. Łączne koszty działań upominawczo-windykacyjnych powoda nie mogły przekroczyć 198 złotych (pkt 14 umowy).

dowód: - umowa pożyczki nr (...) (k.21-27)

- harmonogram spłat (k.28)

Ponieważ pozwana nie uiszczała należności wynikających z zawartej umowy pożyczki, powód skierował do niej monit, wezwanie do zapłaty, ostateczne wezwanie do zapłaty, a następnie pismem z dnia 17 lutego 2016r. wypowiedział umowę pożyczki. Za powyższe czynności powód obciążył pozwaną opłatami w łącznej kwocie 123 złotych oraz kwotą 75 zł - z tytułu przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego.

dowód: - monit (k.29),

- **wezwanie do zapłaty (k.30),**
- **ostateczne wezwanie do zapłaty (k.31),**
- **wypowiedzenie umowy pożyczki (k.32)**

Sąd zważył, co następuje:

powództwo w części zasługiwało na uwzględnienie.

Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się na dowodach z dokumentów przedłożonych przez stronę powodową, które nie były kwestionowane przez pozwaną.

Zgodnie z treścią art. 339 § 1 kpc, jeżeli pozwany nie stawił się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę, albo mimo stawienia się nie bierze udziału w rozprawie, sąd wydaje wyrok zaoczny. Sąd nie może wydać wyroku zaocznego, jeżeli pomimo niestawiennictwa pozwanego na rozprawie, żądał on przeprowadzenia rozprawy w swej nieobecności albo składał już w sprawie wyjaśnienia ustnie lub na piśmie (art. 340 kpc), stwierdzono nieprawidłowość w doręczeniu wezwania albo jeżeli nieobecność pozwanego jest wywołana nadzwyczajnym wydarzeniem lub inną znaną sądowi przeszkodą, której nie można przewyciężyć (art. 214 § 1 kpc).

W realiach niniejszej sprawy zachodziły podstawy do wydania wyroku zaocznego, ponieważ pozwana nie wdała się w spór co do istoty sprawy, pomimo prawidłowego zawiadomienia o terminie rozprawy, nie stawiła się na jej termin, nie zajęła żadnego stanowiska procesowego, nie wnosiła o przeprowadzenie rozprawy w swojej nieobecności, ponadto brak jest podstaw, aby przyjąć, iż wystąpiły szczególne przeszkody uniemożliwiające jej stawiennictwo do Sądu.

Po myśli art. 339 § 2 kpc, Sąd wydając wyrok zaoczny, przyjmuje za prawdziwe twierdzenie powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa.

W orzecznictwie przyjmuje się, iż domniemanie wynikające z art. 339 § 2 kpc jedynie zastępuje postępowanie dowodowe i to tylko wówczas, gdy twierdzenia powoda nie budzą uzasadnionych wątpliwości (vide: wyrok SN z dnia 18 lutego 1972r., III CRN 539/71, OSNCP 1972/7-8/150, Lex nr 1394). Zasadne jest również stanowisko, iż niezależnie od ustalenia podstawy faktycznej, Sąd zawsze zobowiązany jest rozważyć, czy żądanie pozwu jest zasadne w świetle norm prawa materialnego. Negatywny wynik takiej analizy powoduje wydanie wyroku zaocznego oddalającego powództwo (wyrok SN z dnia 07 czerwca 1972 roku, III CRN 30/72, Lex nr 7094).

Na gruncie niniejszej sprawy Sąd uznał, iż przytoczone w pozwie okoliczności faktyczne budzą wątpliwości, dlatego był uprawniony do dokonania weryfikacji twierdzeń strony powodowej w oparciu o zaoferowany przez nią materiał dowodowy, jak również do oceny zgłoszonego przez nią żądania w oparciu o przepisy prawa materialnego.

Podstawę prawną rozstrzygnięcia w sprawie stanowi przepis art. 720 kc, zgodnie z którym przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Umowa pożyczki w świetle unormowań kodeksu cywilnego może mieć zarówno charakter odpłatny, jak i nieodpłatny, a do głównych świadczeń stron należy zaliczyć udostępnienie określonych środków finansowych do korzystania na określony okres czasu (po stronie pożyczkodawcy) oraz zwrot tych środków (po stronie pożyczkobiorcy).

Pozwana jest konsumentem, zaś powód przedsiębiorcą prowadzącym działalność gospodarczą w zakresie udzielania pożyczek gotówkowych i przy zawieraniu umów posługuje się wzorcami umownymi, dlatego zastosowanie w niniejszej sprawie winny znaleźć także przepisy ustawy z dnia 12 maja 2011r. o kredycie konsumenckim (Dz.U.2016.1528 j.t.), w szczególności art. 3 ust. 1 określający, iż przez umowę o kredyt konsumencki należy rozumieć umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255 550 złotych albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który

kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi. Za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności umowę pożyczki (art. 3 ust. 2 pkt 1 wskazanej ustawy).

Aby przeciwdziałać zjawisku lichwy i chronić interesy konsumentów, ustawodawca w art. 359 § 2¹ wprowadził do kodeksu cywilnego instytucję odsetek maksymalnych, których wysokość powinna stanowić podstawowe odniesienie do oceny wysokości wynagrodzenia pożyczkodawcy ustalonego w umowie. Stopa tych odsetek jest ustalana w odniesieniu do aktualnej stopy kredytu lombardowego NBP, a więc odzwierciedla aktualny układ stosunków gospodarczych oraz wartość pieniądza w obrocie międzybankowym i poziom inflacji, nie pozwala pożyczkodawcom na wykorzystywanie przymusowego położenia słabszej strony umowy. Odsetki stanowią wynagrodzenie pożyczkodawcy za korzystanie przez kredytobiorcę z jego środków finansowych.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazuje, iż w dniu 15 stycznia 2016 roku strony postępowania zawarły umowę pożyczki obejmującą kwotę 1.000 zł, przy czym łącznie, wraz z kosztami i opłatami dodatkowymi pozwana zobowiązała się zapłacić powodowi kwotę 1.528,27 zł, w siedmiu miesięcznych ratach.

Według twierdzeń strony powodowej na dzień wniesienia pozwu zaległość pozwanej z tytułu zawartej umowy wynosiła: 1.000 zł kapitału, 29,59 zł z tytułu skapitalizowanych odsetek umownych naliczonych od dnia 18.01.2016r. do dnia 05.05.2016r., 123 zł z tytułu kosztów przygotowania i wysyłki monitu, wezwania do zapłaty i ostatecznego wezwania do zapłaty, 75 zł z tytułu przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego, 390 zł tytułem opłaty przygotowawczej oraz 45 złotych opłaty administracyjnej.

Mając na względzie przepisy o zobowiązaniach umownych i ochronie konsumenta przed niedozwolonymi klauzulami umownymi, wątpliwości Sądu wzbudziły zapisy umowne umożliwiające obciążenie pozwanej przez powoda, w związku z zawarciem umowy pożyczki i jej wypowiedzeniem, kosztami dodatkowymi w postaci opłaty przygotowawczej i opłaty administracyjnej, które łącznie stanowiły ponad 43,5 % kwoty udzielonej pożyczki, a także naliczenie kosztów przygotowania i wysyłki monitu, wezwania do zapłaty i ostatecznego wezwania do zapłaty oraz z tytułu przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego.

Ponieważ rolą Sądu w sprawach, których przedmiotem są skutki prawne określonych postanowień zawartej umowy, jest dokonywanie oceny tych postanowień, a także postanowień samych wzorców umów, co do ich zgodności z prawem, w niniejszym postępowaniu niezbędne było więc ustalenie, czy wszystkie unormowania zawarte w umowie z dnia 17 listopada 2015 roku były wiążące dla jej stron.

Art. 385¹ i nast. kc regulują materię niedozwolonych postanowień umownych, nazywanych także klauzulami abuzywnymi. Celem wprowadzenia tych przepisów do porządku prawnego był zamiar zapewnienia konsumentom skuteczniejszej ochrony w stosunkach umownych z profesjonalistami oraz potrzeba uwzględnienia postanowień dyrektywy nr 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. o nieuczciwych warunkach w umowach konsumenckich (Dz.Urz. WE z 1993 r. L 95).

Umowy konsumenckie podlegają ocenie Sądu w świetle klauzuli generalnej z art. 385¹ § 1 kc. Przepis ten stanowi, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Pod pojęciem konsumenta kodeks cywilny w art. 22¹ rozumie osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Zawarta pomiędzy stronami umowa pożyczki nie była związana z działalnością zawodową ani gospodarczą pozwanej.

W doktrynie przyjmuje się, że nie stanowią postanowień indywidualnie uzgodnionych klauzule sporządzone z wyprzedzeniem, w sytuacji gdy kontrahent nie miał wpływu na ich treść, nawet jeżeli są one zawarte we wzorcu

wykorzystanym tylko jednorazowo. Nie będą także postanowieniami negocjowanymi te, które zostały wybrane przez konsumenta z kilku przedstawionych mu przez przedsiębiorcę postanowień alternatywnych. Również wiedza kontrahenta o istnieniu klauzul nienegocjowanych, czy też możliwość zapoznania się z nimi przed zawarciem umowy i nawet zrozumienie ich treści nie stanowią okoliczności wyłączającej uznanie tych klauzul za narzucone – kryterium istotnym jest tu bowiem możliwość wpływania, oddziaływania na kształtowanie ich treści (vide: A. Rzetecka – Gil: Kodeks cywilny. Komentarz. Zobowiązania - część ogólna, LEX 2011). W konsekwencji postanowieniami indywidualnie uzgodnionymi będą takie, które zostały w sposób rzeczywisty negocjowane lub włączone do umowy wskutek propozycji zgłoszonej przez samego konsumenta. Ponadto ustawodawca w art. 385¹ § 3 zdanie drugie kc wprowadził domniemanie, że nie są indywidualnie uzgodnione te postanowienia, które zostały przejęte z wzorca zaproponowanego przez kontrahenta.

Pojęcie dobrych obyczajów należy interpretować przez pryzmat uczciwości, lojalności i poszanowania drugiej strony umowy. Przez działanie wbrew dobrym obyczajom przy kształtowaniu treści stosunku zobowiązaniowego rozumie się wprowadzanie do umowy klauzul, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku. Istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek dla drugiego człowieka, który w stosunkach z konsumentami powinien wyrażać się m.in. poprzez niewykorzystywanie uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty przy zawieraniu umowy i jej realizacji. Rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza natomiast nieusprawiedliwioną dysproporcję - na niekorzyść konsumenta - praw i obowiązków stron wynikających z umowy (vide: wyrok SN z 13 lipca 2005r., I CK 832/04, Pr.Bankowe 2006/3/8, Biul.SN 2005/11/13, Lex nr 159111, wyrok SN z 3 lutego 2006 r., I CK 297/05, Biul.SN 2006/5/12, Wokanda 2006/7-8/18, Lex nr 179741). Ocena rzetelności określonego postanowienia umowy wymaga zatem rozważenia indywidualnego rozkładu obciążeń, kosztów i ryzyka, jakie wiąże się z przyjętymi rozwiązaniami oraz zbadania, jak wyglądałyby prawa lub obowiązki konsumenta w sytuacji, w której postanowienie to nie zostałoby zastrzeżone.

Uznanie abuzywności klauzuli umownej jest możliwe także na podstawie art. 385³ kc zawierającego listę postanowień, które w razie wątpliwości uważa się za niedozwolone postanowienia umowne. Wprawdzie przepisy nie zawierają zakazu ich stosowania, lecz lista ta stanowi regułę interpretacyjną służącą do rozstrzygnięcia wątpliwości dotyczących kwalifikacji danego postanowienia jako niedozwolonego. W pkt 17 przywołanego przepisu do niedozwolonych klauzul umownych zaliczono postanowienia nakładające na konsumenta, który nie wykonał zobowiązania lub odstąpił od umowy, obowiązek zapłaty rażąco wygórowanej kary umownej lub odstępnego.

Umowa pożyczki sformułowana zgodnie z zasadami uczciwego i rzetelnego obrotu na rynku kapitałowym, powinna jasno określać, które opłaty i prowizje stanowią zysk pożyczkodawcy, a które są pobierane na pokrycie konkretnych kosztów ponoszonych przez niego w związku z zawartą umową i jej obsługą. Za niedozwolone klauzule umowne, w rozumieniu art. 385¹ § 1 kc, należy więc uznać te postanowienia, które pod postacią opłaty pobieranej formalnie na poczet pokrycia kosztów konkretnych czynności, faktycznie stanowią dla pożyczkodawcy źródło dodatkowego zysku, ukryte przed konsumentem, pozwalając mu omijać przepisy dotyczące wysokości odsetek maksymalnych oraz niedopuszczalności kary umownej za niespełnienie świadczenia pieniężnego.

Strony łączył dobrowolny stosunek zobowiązaniowy i to one autonomicznie mogły decydować o warunkach zawartej umowy. Pozwany udzielając pożyczki, co do zasady był uprawniony do obciążenia kontrahenta kosztami manipulacyjnymi i windykacyjnymi związanymi z dochodzeniem przysługującej mu należności. Za niedopuszczalną należy uznać jednak sytuację, w której jedna ze stron wykorzystując swoją pozycję profesjonalisty, kształtuje wzorzec umowny w ten sposób, że wprowadza do niego konstrukcję prawną prowadzącą do pokrzywdzenia drugiej strony – konsumenta poprzez jego obciążenia nadmiernymi, rażąco wygórowanymi kosztami dochodzenia należności, odbiegającymi rażąco do faktycznych wydatków ponoszonych w tym zakresie.

Na gruncie niniejszej sprawy taka właśnie sytuacji miała miejsce. W ocenie Sądu postanowienia przedmiotowej umowy pożyczki o numerze (...) zawierają narzucone arbitralnie przez powoda zawyżony taryfikatory opłat, dotyczący opłaty administracyjnej, przygotowawczej oraz kosztów czynności windykacyjnych i tym samym naruszają interesy

pozwanej jako konsumenta oraz kształtują jej prawa w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, godząc w równowagę kontraktową tego stosunku, stanowiąc klauzule niedozwolone.

Przywołany przepis art. 385¹ § 1 kc chroni konsumenta jako słabszego uczestnika obrotu w relacjach z przedsiębiorcą - profesjonalistą w danej dziedzinie. W sytuacji, gdy strona powodowa będąca przedsiębiorcą, narzuciła pożyczkobiorcy (konsumentowi) wszystkie warunki umowy, w tym także dotyczące dodatkowych kosztów i opłat, nie pozostawiając mu żadnego wyboru, zachodzi nieusprawiedliwiona dysproporcja praw i obowiązków stron umowy - na niekorzyść pozwanej. W umowie pożyczki nr (...) określono, że z tytułu pożyczki pożyczkobiorca zapłaci m.in. opłatę przygotowawczą (jednorazową) w kwocie 390 zł, która została rozdzielona proporcjonalnie do liczby rat pożyczki, miała być uiszczana częściowo wraz z każdą ratą w terminach spłaty raty i obejmowała poniesione przez stronę powodową koszty czynności związanych z przygotowaniem umowy pożyczki, do których przykładowo należał koszt obsługi dostarczenia i podpisania umowy u klienta oraz badanie zdolności klienta do spłaty pożyczki. Strona powodowa nie podała, w jaki sposób dokonywała weryfikacji zdolności kredytowej pozwanej ani też, aby poniosła z tego tytułu jakiegokolwiek koszty. Za czynność przygotowawczą należy z pewnością uznać przygotowanie dokumentu umowy. Przedmiotową umowę sporządzono na stosowanym przez stronę wzorcu umownym, tak więc niezbędne było jedynie jego uzupełnienie o numer umowy, datę jej sporządzenia, dane pozwanego, kwotę udzielonej pożyczki oraz harmonogram spłaty. Kierując się zasadami doświadczenia życiowego, wskazanych czynności, podobnie jak sprawdzenia zdolności kredytowej pożyczkobiorcy, nie można uznać za pracochłonne, a tym samym uzasadniające obciążenie pozwanej wysoką opłatą przygotowawczą, w sytuacji, gdy powódka jest podmiotem zajmującym się profesjonalnie udzielaniem pożyczek osobom fizycznym. Zapis umowny dotyczący opłaty przygotowawczej stanowił więc faktyczne obejście przepisów o odsetkach maksymalnych (art. 359 § 2¹, § 2² i § 2³ kc) i generował dla pożyczkodawcy dodatkowy zysk. Powódka w żaden sposób nie wykazała, aby wysokość opłaty przygotowawczej stanowiła efekt indywidualnych uzgodnień z pozwaną, a nie cennika stosowanego przez nią wobec wszystkich kontrahentów. Uwzględniając wysokość opłaty przygotowawczej w stosunku do całej kwoty pożyczki, trzeba ją uznać za nadmierną, a jej zastrzeżenie wobec konsumenta - jako nie dotyczące świadczeń głównych stron - stanowi niedozwoloną klauzulę umowną, ponieważ kształtuje sytuację pozwanej w sposób zbliżony do lichwy, a więc sprzecznie z dobrymi obyczajami. Dokonując powyższej oceny Sąd miał również na uwadze okoliczność, iż jako klauzulę niedozwoloną, zarejestrowaną pod pozycją 4114 w rejestrze klauzul niedozwolonych Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, uznano postanowienie umowne o treści: „opłatę przygotowawczą za przygotowanie i zawarcie niniejszej umowy pożyczki strony zgodnie ustaliły na 5% wartości pożyczki” (vide: wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 12 kwietnia 2012r., XVII Amc 4877/11, Lex nr 1313041). W niniejszej sprawie opłata przygotowawcza od pożyczki udzielonej na sumę 1.000 zł, określona została na 390 zł, co stanowiło 39 % kwoty pożyczki. Była więc ona bezsprzecznie nadmiernie wygórowana, a tym samym nieadekwatna do wartości zaciągniętego przez pozwaną zobowiązania.

W ocenie Sądu analogicznie jak opłatę przygotowawczą należy potraktować comiesięczną opłatę administracyjną w wysokości 15zł, którą powód naliczał za czynności związane z zarządzaniem kontem umowy pożyczki, monitorowaniem terminowości obsługi pożyczki, obsługą wniosków klienta, a także usługi contact center dla klienta oraz wysyłki komunikatów sms. Wskazane czynności stanowiły przejaw bieżącej działalności powoda, dlatego opłata administracyjna winna obciążać pozwaną jedynie z tytułu rzeczywiście poniesionych przez powoda wydatków, do których nie sposób zaliczyć gotowości do obsługi wniosków klienta, infolinii (contact center), czy wysyłania wiadomości sms. Strona powodowa w pozwie nawet nie podniosła, iż tego rodzaju usługi w ogóle były świadczone na rzecz pozwanej, a zasadnie można przyjąć, iż zarządzanie kontem umowy i monitorowanie terminowości płatności ograniczało się jedynie do ustalenia, czy na rachunek powoda wpłynęła w terminie rata pożyczki.

W tej sytuacji Sąd stoi na stanowisku, iż także unormowanie dotyczące obciążania pozwanej opłatą administracyjną, stanowiło próbę ominięcia przepisów dotyczących odsetek maksymalnych.

Zdaniem Sądu również postanowienia punktu 13 lit a-d przedmiotowej umowy pożyczki, zawierające zapisy pozwalające na pobieranie przez powódkę od pozwanej rażąco wygórowanych opłat za przygotowanie i wysłanie

monitu, wezwania do zapłaty i ostatecznego wezwania do zapłaty znacząco przewyższające rzeczywiste koszty ich wysłania i nie przewidujące możliwości naliczania takich opłat przez pożyczkobiorcę w przypadku wysłania pism do pożyczkodawcy, jeśli realizowałyby on umowę niezgodnie z jej treścią, stanowią niedozwolone klauzule umowne. Podkreślenia wymaga, że tego typu dokumenty są sporządzane w rutynowy sposób, z reguły przy wykorzystaniu dostępnych środków technicznych, a ich obieg oraz dostarczenie do adresata mogło pociągać za sobą jedynie wydatek rzędu kilku lub kilkunastu złotych, w zależności od operatora pocztowego, czy innej firmy doręczającej przesyłki. Ponadto za nieuprawnione należy uznać zastrzeżenie możliwości prowadzenia korespondencji na koszt konsumenta, bez przyznania takiego samego prawa drugiej stronie umowy. Postanowienia o podobnej treści znajdują się w rejestrze klauzul niedozwolonych. Tytułem przykładu można wskazać, iż pod numerem 978, na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 09 października 2006r. w sprawie XVII AmC (...) (Lex nr 240769) wpisano postanowienia umowne pozwalające podmiotowi prowadzącemu usług finansowe na pobieranie opłat dodatkowych za wysłanie upomnienia za zwłokę w zapłacie raty - 20 zł, za wysłanie wezwania do zapłaty raty - 30 zł, za wysłanie przedsądowego wezwania do zapłaty - 50 zł. Z kolei pod numerem (...), w oparciu o wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 16 stycznia 2013r., XVII AmC 2973/11 (Lex nr 1318262), do rejestru wpisane zostało postanowienie umowne o treści: „opłata za wysłanie monitu do kredytobiorcy - 10 zł”.

Analogiczny charakter ma unormowanie pozwalające pożyczkodawcy na pobieranie kwoty 75 złotych za bliżej nieokreślone czynności związane z przekazaniem sprawy do postępowania windykacyjnego. Umowa łącząca strony nie definiuje sformułowania „przekazanie sprawy do postępowania windykacyjnego” oraz w żaden sposób nie precyzuje, na czym miałyby ono polegać i jakie czynności w jego ramach wchodziłyby w grę. Tym samym brak jest możliwości zweryfikowania wysokości kosztów w tym zakresie. Opłata w kwocie 75zł została naliczona w sposób automatyczny po upływie terminu zapłaty określonego w ostatecznym wezwaniu do zapłaty, mimo że faktycznie żadne dalsze działania windykacyjne nie były prowadzone, a przynajmniej tego rodzaju okoliczności nie wykazano w niniejszym postępowaniu. W ocenie Sądu, próba przerzucenia na pożyczkobiorcę kosztu przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego przez podmiot zajmujący się zawodowo udzielaniem pożyczek, jest nieuprawniona, ponieważ koszty tego rodzaju wiążą się z normalnym ryzykiem prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie świadczenia usług finansowych i powinny być wliczone przez przedsiębiorcę w koszty bieżącej działalności. Koszt ten winien wynikać z kalkulacji rzeczywistych wydatków i w żadnym wypadku nie może stanowić dodatkowego źródła zysku dla pożyczkodawcy.

Wszystkie zakwestionowane przez Sąd postanowienia umowne nie zostały uzgodnione indywidualnie z pozwaną, rażąco naruszały jej interesy, kształtowały jej obowiązki w sposób niezgodny z dobrymi obyczajami i nie wynikały z kalkulacji rzeczywistych kosztów.

Mając na uwadze powyższe, Sąd stoi na stanowisku, iż zapisy umowy pożyczki z 15 stycznia 2016 roku dotyczące opłaty przygotowawczej, opłaty administracyjnej i kosztów monitu, wezwań do zapłaty oraz przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego, zgodnie z art. 385¹ § 1 kc nie wiązały pozwanej - jako niedozwolone klauzule umowne - a więc nie jest ona zobowiązana do zapłaty tego rodzaju należności.

Nawet abstrahując od uznania wskazanych postanowień umownych za klauzule niedozwolone, niewątpliwie i tak pozostają one w sprzeczności z zasadami współzycia społecznego i zmierzają do obejścia prawa. Wprawdzie wysokość wszystkich opłat i kosztów została ustalona umową stron, to jednakże pamiętać należy, że swoboda umów nie pozostaje całkowicie dowolna i podlega pewnym ograniczeniom. W tym kontekście wypada przywołać przepis art. 353¹ kc, stanowiący, iż treść lub cel stosunku prawnego ułożonego przez strony nie może sprzeciwiać się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współzycia społecznego.

Zasady współzycia społecznego naruszają te umowy obligacyjne, które kształtują prawa i obowiązki stron stosunku prawnego w sposób neodpowiadający słusznosci kontraktowej. W szczególności są to umowy sprzeciwiające się regułom uczciwości i rzetelności profesjonalnej oraz kontrakty rażąco nierównoważnie kształtujące wzajemne prawa i obowiązki (vide: wyrok SN z 6 stycznia 1976 r., I CR 713/75, LEX nr 7787; wyrok SN z 7 stycznia 1980 r., II CR 464/79,

OSN 1980, nr 7–8, poz. 145; uchwała SN z 22 maja 1991 r., III CZP 15/91, OSN 1992, nr 1, poz. 1; uchwała SN z 6 marca 1992 r., III CZP 141/91, OSN 1992, nr 6, poz. 90; uchwała SN z 17 września 1992 r., OSN 1993, nr 3, poz. 24; wyrok SN z 11 września 2003 r., III CKN 579/01, OSN 2004, nr 10, poz. 167; wyrok SN z 8 października 2004 r., V CK 670/03, OSN 2005, nr 9, poz. 162; wyrok SN z 23 czerwca 2005 r., II CK 739/04, LEX nr 180871).

Jak już wskazano, zgodnie z art. 359 § 2¹ kc, maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego NBP (odsetki maksymalne). Przedmiotowa umowa pożyczki zawiera tymczasem postanowienia sprzeczne z tym przepisem, a także zasadami współżycia społecznego (art. 5 kc), zmierzając do obejścia prawa (art. 58 § 1 kc).

Powód obciążył pozwaną nadmiernymi opłatami dodatkowymi i kosztami, ponadto nie wykazał, aby poniósł mające je zrekompensować koszty, które można by uznać za rzeczywiste. W ocenie Sądu udzielający pożyczkę chciał w ten sposób ukryć odsetki wyższe od maksymalnych oraz obejść zakaz udzielania pożyczki na wyższe oprocentowanie, niż wynikające z przepisów o odsetkach maksymalnych. Ponieważ zakwestionowane przez Sąd postanowienia umowne zmierzały do obejścia prawa i pozostawały w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego, zgodnie z art. 58 § 1 kc były nieważne.

W sytuacji, gdy tak jak na gruncie niniejszej sprawy przy formułowaniu klauzul umownych strony przekroczyły granice swobody umów, a jednocześnie owe klauzule należy uznać za niedozwolone postanowienia umowne (art. 385¹ kc), zastosowanie winien znaleźć art. 385¹ § 2 kc - jako szczególny wobec art. 58 kc – co oznacza, że strony wiąże umowa w pozostałym zakresie.

Mając powyższe na względzie, Sąd doszedł do przekonania iż kwota 633,00 zł, składająca się z: opłaty przygotowawczej – 390,00 zł, opłaty administracyjnej – 45,00 zł, kosztów przygotowania i wysyłki monitu, wezwania do zapłaty, ostatecznego wezwania do zapłaty – łącznie 123,00 zł i przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego – 75,00 zł, nie może być skutecznie dochodzona w niniejszej sprawie.

Tym samym w pkt 1 wyroku Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda jedynie kwotę 1.029,59 zł, na którą składał się kapitał – 1.000 zł oraz 29,59 zł skapitalizowanej kwoty odsetek umownych wynoszących 10% w stosunku rocznym od dnia 18 stycznia 2016r. do dnia 05 maja 2016r., wraz z dalszymi odsetkami ustawowymi od dnia 23 maja 2016r. (data wniesienia pozwu) do dnia zapłaty, natomiast w pozostałej części powództwo podlegało oddaleniu (pkt 2 wyroku), jako pozbawione podstaw prawnych; z jednej strony Sąd uznał, że postanowienia umowy pożyczki nakładające na pozwaną obowiązek uiszczenia dodatkowych opłat i kosztów stanowią niedozwolone klauzule umowne, a z drugiej - pozostają w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego.

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 § 1 i 2 kc, art. 482 kc, uwzględniając w tym zakresie żądanie pozwu. Zgodnie z pierwszym ze wskazanych przepisów, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Po myśli zaś art. 482 § 1 kc, od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie dopiero od chwili wytoczenia o nie powództwa, chyba że po powstaniu zaległości strony zgodziły się na doliczenie zaległych odsetek do dłużnej sumy.

O kosztach procesu w pkt 3 wyroku, które zostały zasądzone od pozwanej w kwocie 586,48 zł, Sąd orzekł zgodnie z zasadą ich stosunkowego rozdzielenia, wyrażoną w treści art. 100 kpc, przyjmując, że powód wygrał proces na poziomie 61,93 %, a jego koszty wynosiły 947 zł i składały się na nie: koszty zastępstwa procesowego – 900 zł, opłata od pozwu – 30 zł i opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł.

Sędzia

Hanna Woźniak